

'กำไร' อาจไม่ใช่ 'ความคุ้มค่า'

หน้าต่างความคิด

● เกียรติอนันต์ ล้วนแก้ว
มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต

ข่าวการยกเลิก BRT เพราะยอดผู้ใช้ต่ำกว่าเป้า เลยทำให้ขาดทุน และอีกสารพัดข่าวเกี่ยวกับโครงการ

ที่รัฐเป็นผู้ริเริ่มแต่ทำท่าว่าจะไปไม่รอดเพราะรายได้ไม่พอกับค่าใช้จ่ายทำให้เกิดการถกเถียงกันว่ารัฐควรเอาหลักการทางธุรกิจมาใช้ในการคิดหรือเปล่า เพราะถ้าใช้หลักการนี้โรงพยาบาลที่ขาดทุนก็อยู่ต่อไม่ได้ บางคณะในมหาวิทยาลัยของรัฐที่มีคนเรียนน้อยค่าหน่วยกิตไม่พอกับรายจ่ายก็ต้องปิดตัวเช่นกัน

กำไรเป็นตัวเลขาทางบัญชี แต่หน้าที่ของรัฐคือการส่งเสริมคุณภาพชีวิตที่ดีให้ประชาชน ซึ่งบางเรื่อง ผลที่เกิดขึ้นเป็นประโยชน์เชิงสังคม หรือก่อให้เกิดรายได้ในทางอ้อมซึ่งไม่สามารถวัดได้โดยตรง การใช้ไม่บรรทัดเดียวกับธุรกิจที่ตั้งขึ้นมาเพื่อผลกำไรว่าวัดผลการดำเนินงานอาจทำให้หลงประเด็นในเชิงนโยบายได้ เพราะกำไรกับความคุ้มค่าไม่ใช่เรื่องเดียวกัน

ในกรณีของโรงพยาบาล แม้รายได้จะไม่พอกับค่าใช้จ่ายจนขาดทุนแต่การรักษาคคนในพื้นที่ให้มีสุขภาพดี ทำให้สามารถไปทำงานสร้างรายได้ รายได้ส่วนหนึ่งก็จะเป็นค่าใช้จ่ายที่ช่วยให้เศรษฐกิจในพื้นที่หมุนเวียน ซึ่งจะกลับมาในรูปแบบของภาษี นอกจากนี้แล้ว เมื่อมีสุขภาพดีก็สามารถดูแลคนในครอบครัวได้ดีขึ้น ประเด็นนี้เอาผิดค่าเป็นกำไรของโรงพยาบาลโดยตรงไม่ได้ แต่ลองไปถามใครก็ได้ ร้อยทั้งร้อยเชื่อขนมกินได้เลยว่าครอบครัวคือสิ่งที่มีคุณค่า

สำหรับหลักสูตรที่ให้นักศึกษาน้อยจนค่าหน่วยกิตไม่คุ้มกับค่าใช้จ่ายของคณะ เช่น หลักสูตรปริญญาเอกที่สร้างคนออกไปเป็นอาจารย์หรือนักวิจัย **แม้ว่ารายได้จาก**

ค่าหน่วยกิตจะไม่คุ้มค่า แต่เขาเหล่านั้นจะได้สอนนักศึกษาซึ่งเมื่อจบออกมาแล้วได้ทำงานย่อมมีรายได้มากขึ้นกว่าตอนที่ไม่ได้เรียนมหาวิทยาลัย ภาษีที่เพิ่มขึ้นจากรายได้ที่เพิ่มขึ้นนี้ ส่วนหนึ่งก็เป็นการให้ความรู้ของอาจารย์ ดร. คนนั้น ดังนั้นแม้หลักสูตรขาดทุน รายได้จากภาษีที่ได้กลับมาจากภาษีของบรรดาลูกศิษย์รวมแล้วอาจมากกว่าต้นทุนในการสร้างอาจารย์เสียอีก

หาก ดร. คนนั้นจบไปเป็นนักวิจัยช่วยให้บริษัทสร้างสินค้าใหม่ออกมาขายกำไรส่วนหนึ่งที่เกิดขึ้นมาก็กลับมาเป็นรายได้ในรูปของภาษี ซึ่งรัฐสามารถนำไปใช้ประโยชน์ในการพัฒนาประเทศต่อไป **นั่นแสดงว่า หลักสูตรที่ขาดทุนทางบัญชีมีส่วนช่วยให้ประเทศมีเงินมาพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนมากขึ้น ขาดทุนแบบนี้คุ้มค่าไหม?**

ด้วยความที่โครงการของรัฐมีเป้าหมายเป็นผลประโยชน์ทางสังคม วงการวิชาการจึงได้พัฒนาศาสตร์ในการวัดคุณค่าทางสังคมขึ้นมาใช้เป็นเกณฑ์ในการประเมินความคุ้มค่า โดยไม่ได้มองแค่รายได้ที่ได้รับโดยตรง แต่ยังต้องประเมินมูลค่าทางอ้อมเพื่อให้ได้ตัวเลขเบื้องต้นสำหรับการแปลงประโยชน์ที่เกิดขึ้นให้อยู่ในรูปของตัวเงิน

ยกตัวอย่างเช่น โครงการที่ช่วยเหลือเด็กกลุ่มเสี่ยงเพื่อไม่ให้ตกเป็นเหยื่อของยาเสพติด ประโยชน์ทางตรงจากโครงการนี้ที่เป็นเม็ดเงินเข้าสู่รัฐไม่มีเลย แต่การที่เด็กคนหนึ่งได้เรียนหนังสือต่อไป ไม่ไปเกี่ยวข้องกับยาเสพติดนั้นเกิดประโยชน์ทั้งกับตัวเองและสังคม

ประโยชน์ของตัวเอง คือ หากได้เรียนหนังสือจบ ก็จะมีงานทำ มีรายได้ รายได้ดังกล่าวบางส่วนก็จะกลายมาเป็นภาษีของรัฐ เพราะเด็กคนนั้นต้องจ่ายเงินซื้อของ ทำให้ต้องเสียภาษีมูลค่าเพิ่ม และหากฐานเงินเดือนสูงพอ ก็ต้องเสียภาษีเงินได้

นอกจากนี้ เมื่อเด็กคนนั้นไม่ตกเป็นเหยื่อของยาเสพติด โอกาสที่จะไปพัวพันกับเรื่องไม่ดี เช่น การฉกชิงชิงวิ่งราว แล้วทำให้ชาวบ้านเดือนร้อน เราสามารถเอามูลค่าเฉลี่ยของทรัพย์สินที่ถูกขโมยมาคิดได้ว่า การที่คดีลดลงไปอีกหนึ่งคดีจะป้องกันการสูญเสียทรัพย์สินไปเท่าไร

กรณีตัวอย่างของการประเมินโครงการในลักษณะนี้ในประเทศอังกฤษและสหรัฐ

พบว่า เงินที่ลงไป 1 บาท แม้จะไม่มีรายได้กลับมาโดยตรง ผลตอบแทนทางอ้อมที่เกิดขึ้นต่อสังคมมีค่าประมาณ 1.6 ถึง 4 บาท แสดงว่าโครงการเหล่านี้ขาดทุนทางบัญชี แต่มีความคุ้มค่าทางสังคม

นี่เป็นแค่ตัวอย่างของหลักคิดของการ

กรุงเทพธุรกิจ

Krungthep Turakij
Circulation: 200,000
Ad Rate: 2,400

Section: First Section/ทัศนะ

วันที่: ศุกร์ 17 กุมภาพันธ์ 2560

ปีที่: 30

ฉบับที่: 10375

หน้า: 8(ล่างซ้าย)

Col.Inch: 57.42

Ad Value: 137,808

PRValue (x3): 413,424

คลิป: สีสี่

คอลัมน์: หน้าต่างความคิด: 'กำไร' อาจไม่ใช่ 'ความคุ้มค่า'

ประเมินมูลค่าทางสังคม ซึ่งจะเห็นได้ว่า
มูลค่าทางอ้อมที่เกิดขึ้นนั้น เกิดขึ้นนอก
สมุดบัญชีรายรับรายจ่าย แต่ก็เป็นเรื่อง
สำคัญ ด้วยเหตุนี้ การที่รัฐจะคิดว่าจะทำ
หรือไม่ทำอะไร สิ่งที่ต้องทำก่อนตัดสินใจ
คือการประเมินความคุ้มค่าในเชิงสังคม
ให้ครบถ้วน

ผู้เขียนเชื่อว่า หากรัฐใช้เกณฑ์นี้ในการ
ตัดสินใจทุกครั้งที่ตัดสินใจเริ่มหรือยุติ
โครงการ บางโครงการที่กำลังทำอยู่คงไม่เกิด
และบางโครงการที่ระงับไปแล้วอาจกลับมา
ใหม่อีกครั้ง BRT อาจยังได้วิ่งต่อ โรงไฟฟ้า
ถ่านหินจะเกิดยากขึ้น งบวิจัยและพัฒนา
พลังงานทางเลือกจะสูงกว่าเดิม

การใช้เกณฑ์ความคุ้มค่าทางสังคม
มาช่วยในการตัดสินใจ จะทำให้การใช้
เงินหลวงมีความคุ้มค่ามากขึ้นกว่าเดิม
ความคุ้มค่าที่เกิดขึ้นย่อมนำไปสู่คุณภาพชีวิต
ที่ดีของคนไทยในระยะยาว